

Motion till riksdagen

1986/87:Jo168

Arne Andersson i Ljung m. fl. (m)

Reglering av priserna på jordbruksprodukter,

m. m. (prop. 1986/87:146)

I proposition 1986/87:146 lämnar regeringen bl. a. förslag om prisregleringen på jordbruksprodukter för tiden 1 juli 1987 till 30 juni 1988. Vidare föreslås en förlängning med ett år av investeringsförbudet i djurstallar för nötkreatur och svin. Ett förslag till åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige lämnas också.

Prisöverenskommelsen

Den i propositionen redovisade prisöverenskommelsen innehåller ett relativt stort kompensationsbelopp till jordbruket. Det belopp som skall kompenseras med höjda livsmedelspriser är 675 milj. kr. Detta beror i hög grad på att regeringen i höstas förmådde få jordbrukets medverkan i sina försök att med diverse manipulationer senarelägga ofrånkomliga pris- och kostnadsökningar och motverka omförhandlingar av löpande löneavtal. Resultatet kan nu avläsas för såväl jordbruket som konsumenterna. För jordbrukets del kan köpmotstånd inte uteslutas, medan det för konsumenternas del blir en på en gång kommande onödigt stor prisökning.

Den slutsats som kan dras av detta är att konstlade medel inte annat än tillfälligt kan påverka prisutvecklingen.

Effekten av regeringens ekonomiska politik får nu, om än något fördröjt, betalas av jordbruken och konsumenterna till fulla kostnaden.

Investeringsförbudet

Moderata samlingspartiet har motsatt sig investeringsförbudet ända sedan det infördes. Från början sades det att förbudet skulle tidsbegränsas till ett år. Efter närmare ett halvt decennium med ettåriga förlängningar av förbudet har det temporära inslaget i åtgärden försvunnit.

Regeringens förslag går också längre än jordbruksnämndens. Det visar att investeringsförbudet är ett led i en socialistisk näringspolitik, där staten avgör vem som skall få investera.

Den period förbudet har varit i kraft har sammanfallit med en mycket låg lönsamhet i jordbruket. Dispensgivningen från förbudet har samtidigt varit generös. Förbudet har detta till trots troligen medfört att stallmiljön i jordbruket är sämre än den eljest skulle ha varit från såväl djurhälso- som miljösynpunkt. Ett förbud mot investeringar i produktionsanläggningar medför att gamla strukturer konserveras till nackdel för både konsumenter, producenter

och för djurhälsan. Investeringsförbudet skall, enligt vår mening, upphävas. Vid nyinvesteringar i animalieproduktionen måste hänsyn tas till att det finns tillräckliga arealer att sprida gödseln på.

Mot. 1986/87
Jo168

Åtgärder för att minska vegetabilieproduktionen

Regeringen begär riksdagens fullmakt att inom ramen för de medel som finns tillgängliga för jordbruksprisregleringar fatta beslut som minskar vegetabilieproduktionen.

Med hänsyn till åtgärdernas långsiktiga karaktär bör inte regeringen utan riksdagens hörande fatta sådana beslut. Regeringens begäran bör därför avslås.

Åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige

I JoU 1985/86:24 sade utskottet följande:

Ytterligare överväganden bör därför göras i fråga om Norrlandsjordbrukets förutsättningar på längre sikt. Utskottet anser, i likhet med vad som anförts i några motioner, att en helhetssyn bör anläggas på Norrlandsproblematiken och att ett åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket bör utarbetas.

Vidare anfördes:

Bl. a. bör uppmärksammas möjligheterna till ökad samordning mellan å ena sidan de jordbrukspolitiska stödformerna och å andra sidan de regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska insatserna. Hänsyn bör tas till hela livsmedelssektorns betydelse från beredskapssynpunkt och som underlag för sysselsättning m. m. Möjligheterna till kombinationssysselsättning med jordbruk och/eller skogsbruk som bas bör övervägas. Frågor om produktionsinriktning och alternativa produkter bör prövas mot bakgrund bl. a. av de klimatologiska betingelserna.

Utöver det åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket som utskottet förordat bör i sammanhanget beaktas att det också utanför stödområdena finns glesbygdsområden med likartade problem i fråga om sysselsättning, befolkningsunderlag m. m.

Riksdagen hade intet att erinra mot utskottets överväganden.

Regeringens förslag uppfyller endast marginellt riksdagens begäran. Den allvarligaste bristen är att den regionalpolitiska helhetssynen saknas. Skall en levande landsbygd kunna bevaras och de skisserade kombinationsföretagen tillskapas måste helhetssynen omfatta alla beslutsnivåer. Byråkrati och krångliga förordningar måste brytas upp på alla områden från länsstyrelse, vägförvaltning, lantmäteri, kommunala byggnads- och hälsovårdsnämnder, ekonomiska föreningar ned till byastämmor och samfällighetsföreningar. Eftersom den grundläggande analysen saknas, saknas också en plan för åtgärder som kan återge Norrlands lantbrukare tron på framtiden.

En problemanlys och ett åtgärdsprogram i enlighet med fjolårets riksdagsbeslut bör mot denna bakgrund nu skyndsamt framtas av regeringen. Detta

bör ges regeringen till känna.

Hela livsmedelskedjan borde belysas. De långa avstånden och den förhållandevis låga produktionen ger t. ex. höga transportkostnader. Möjligheterna att utjämna transportkostnaderna bör därför belysas.

Jordbrukarna i norra Sverige har i genomsnitt högre ålder än jordbrukarna i södra Sverige. Problemen vid generationsskiften är därför mer akuta i norr. Ett sätt att förenkla generationsskiften är att vid skogsavverkning ge möjlighet att investera nettot i t. ex. ekonomibyggnader eller markanläggningar utan att behöva betala skatt för det. Även detta bör belysas.

Domänverksskog bör tillsammans med statens övriga markinnehav ställas till förfogande så att lantbruksnämnderna tillsammans med skogsbolagen, kyrkan och kommunerna kan genomföra ägobyten till fromma för stabila kombinationsföretag. Jordbruket i norra Sverige är beroende av att forskning och utvecklingsarbete anpassas till de speciella geografiska förhållanden som råder där. Utveckling av bättre spannmålssorter är ett viktigt bidrag till ökad odlings säkerhet. Byggnadsforskningen kan t. ex. med fördel till viss del förläggas i Norrland. Metoder att bärga och tillvarata grödor med hög vattenhalt är speciellt angelägna att utveckla.

Forsknings- och utvecklingsfrågor borde fått en framskjuten plats i "åtgärds paketet". Behovet av utbildning i företagsekonomi i samband med uppbyggnad och utveckling av kombinerade företag men även hos redan etablerade jordbrukare är påtagligt. Detta utbildningsbehov skulle lättare kunna tillgodoses om det samordnades med övriga företagare och anordnades lokalt, t. ex. i Komvux-regi.

De medel som regeringen anslår riskerar att i stort sett användas som stöd till särskilt skuldtyngha jordbruksföretag. Under budgetåret 1985/86 användes drygt 30 milj. kr. för detta ändamål. Insatser för de särskilt skuldtyngha lantbrukarna skall, enligt vår mening, ej tas i anspråk från de här anvisade medlen. Med hänsyn till de begränsade medel det här är fråga om är det viktigt att de används till offensiva insatser inom Norrlandsjordbruken. Det programarbete vi fortfarande väntar på kan, då det lämnas, ställa krav på ytterligare medel. Det är angeläget att de medel som anvisas skapar förutsättningar för jordbruket i hela Norrland.

Skördeskadestyddet

Den 10 april i år beslöt regeringen att temporärt förbjuda användningen av stråförkortningsmedel. Förbudet kommer troligen att medföra en ökning av skördeskadorna. Förutsättningarna för uppgörelsen mellan jordbruket och staten om näringens övertagande av skyddet har därmed förändrats. Skördeskadefonden kan komma att urholkas mer än vad som förutsätts mellan avtalsparterna.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att inte medge förlängning av lagen (1983:147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om arealanpassad animalieproduktion,

3. att riksdagen avslår regeringens begäran att inom ramen för de medel som står till förfogande för jordbruksprisregleringen fatta beslut om produktionsanpassningsåtgärder inom vegetabilieproduktionen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om problemanalys och åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att anvisade medel skall användas för offensiva insatser förr Norrlandsjordbruken.

Stockholm den 11 maj 1987

L. Arne Andersson (m)

i Ljung

Sven Eric Lorentzon (m)

Ivar Virgin (m)

Ingvar Eriksson (m)

Bertil Danielsson (m)

Göthe Knutson (m)

Arne Svensson (m)

Jens Eriksson (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Mona Saint Cyr (m)

Hans Dau (m)

Sven Munke (m)

Karl-Gösta Svenson (m)